

УДК 341.123:347.77

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.5.11>

ВОІВ ЯК МІЖНАРОДНА МІЖУРЯДОВА ОРГАНІЗАЦІЯ: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ЇЇ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ

Балас Д.А.,
*аспірант кафедри міжнародного права
спеціальності D9 «Міжнародне право»
Київського національного університету
ім. Тараса Шевченка
ORCID: 0009-0005-5760-2701*

Балас Д.А. ВОІВ як міжнародна міжурядова організація: теоретичні основи та практична реалізація її міжнародно-правового статусу.

Дана наукова стаття присвячена характерним рисам правового статусу Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) як міжнародної міжурядової організації, котра діє на підставі міжнародного договору – Конвенції про створення ВОІВ 1967 року. Він нерозривно пов'язаний з її правосуб'єктністю і становить важливу основу багаторічної та доволі успішної діяльності. Власне визнання авторитету та заслуг ВОІВ у сфері міжнародно-правового регулювання прав інтелектуальної власності є беззаперечним. А сьогодні організація продовжує проводити плідну роботу задля прогресивного розвитку опікуваної нею галузі, формування належної поваги до інтелектуальної власності у всьому світі, сприяння захисту та дотриманню прав авторів та винахідників. Акцент наукових напрацювань досить часто зосереджений на прикладах успішної реалізації функцій ВОІВ, утім важливим і актуальним лишається дослідження її основ, включаючи міжнародно-правовий статус самої організації.

З огляду на це проаналізовано установчі документи та правотворчість ВОІВ для розкриття обов'язкових атрибутів її правосуб'єктності. Зокрема у статті наочно висвітлюється здатність цієї організації бути носієм міжнародних прав та обов'язків, виступати стороною у міжнародних відносинах, укладати міжнародні договори, здійснювати правотворчу діяльність. У світлі останнього визначено юридичну силу окремих актів організації, підкреслюючи змогу організації створювати юридично обов'язкові норми та так зване «м'яке право».

Звернено увагу на статус ВОІВ як спеціалізованої установи Організації Об'єднаних Націй (ООН) та відповідний вплив на її правосуб'єктність, а також факт правонаступництва ВОІВ і значення цього для обсягу її прав та обов'язків.

Також окреслено роль ВОІВ у розвитку міжнародного правового режиму захисту інтелектуальної власності, гармонізації національного законодавства держав-учасниць та формуванні глобальної політики у відповідній сфері.

У статті доведено, що ВОІВ виступає повноцінним суб'єктом міжнародного права, що підтверджується як наявністю договірної правоздатності, так і її фактичною участю у міжнародних правовідносинах і правотворчості.

Ключові слова: міжнародна організація, ВОІВ, міжнародна правосуб'єктність, міжнародна правоздатність, правотворчість, інтелектуальна власність.

Balas D.A. WIPO as an international intergovernmental organization: theoretical basis and practical implementation of its international legal status.

This article is devoted to the characteristic features of the legal status of the World Intellectual Property Organization (WIPO) as an international intergovernmental organization, which operates under an international treaty – the Convention Establishing WIPO of 1967. It is inextricably linked with its legal personality and constitutes an important basis of a fairly successful activity for many years. The recognition of the authority and merits of WIPO in the field of international legal regulation of

intellectual property rights is undeniable. Today the organization continues to carry out fruitful work for the progressive development of the branch it cares for, the formation of due respect for intellectual property throughout the world, and the promotion of the protection and observance of the rights of authors and inventors. The emphasis of scientific works is quite often focused on examples of the successful implementation of WIPO's functions, however, the study of its foundations, including the international legal status of the organization itself, remains important and relevant.

In this point of view, the founding documents and lawmaking of WIPO are analyzed to reveal the mandatory attributes of its legal personality. In particular, the article clearly highlights the ability of this organization to be a bearer of international rights and obligations, to act as a party in international relations, to conclude international treaties, and to carry out lawmaking activities. In light of the latter, the legal force of individual acts of the organization is determined, emphasizing the organization's ability to create legally binding norms and the so-called «soft law».

Attention is drawn to the status of WIPO as a specialized agency of the United Nations (UN) and the corresponding impact on its legal personality, as well as the fact of WIPO's succession and the significance of this for the scope of its rights and obligations.

The role of WIPO in the development of the international legal regime for the protection of intellectual property, the harmonization of national legislation of member states, and the formation of global policy in the relevant field is also outlined.

The article proves that WIPO is a full-fledged subject of international law, which is confirmed both by the presence of contractual legal capacity and its actual participation in international legal relations and lawmaking.

Key words: international organization, WIPO, international legal personality, international legal capacity, lawmaking, intellectual property.

Постановка проблеми. В умовах глобальної економіки та швидкого технічного прогресу, зростання можливостей інформаційних технологій надзвичайно важливими є питання регулювання, дотримання прав інтелектуальної власності, механізмів її охорони. Відтак актуальним стає вивчення діяльності міжнародних організацій, які формують та реалізують міжнародну політику у сфері інтелектуальної власності. Однією з ключових є ВОІВ, яка донедавна була монополістом щодо регулювання у відповідній галузі права, будучи правонаступницею Об'єднаних міжнародних бюро з охорони інтелектуальної власності. Незважаючи на визнаний авторитет та ефективну діяльність організації, у вітчизняній науці залишається недостатньо дослідженим її міжнародно-правовий статус, зокрема правосуб'єктність, що є основою реалізації організацією своїх функцій на міжнародній арені. У зв'язку з цим визначення обсягу та змісту правоздатності ВОІВ, її ролі як суб'єкта міжнародного права та участі в правотворчості потребує додаткового комплексного аналізу.

Мета статті полягає у всебічному розкритті міжнародно-правового статусу ВОІВ як суб'єкта міжнародного права, зокрема її правоздатності, дієздатності та правотворчої функції.

Стан опрацювання проблематики. Питанню правосуб'єктності та діяльності ВОІВ було присвячено роботи таких українських дослідників, як: І.І. Новосельцев, Г.О. Андрушук, С.Д. Куса, А.В. Кононенко, Ю.І. Мельничук, У.Б. Андрусів, Є.А. Сесицький, Е.Є. Ордулі, Ю.Л. Юринєць, В.В. Сенчук, В.С. Дроб'язко та ряд інших.

При цьому важливо зауважити, що вітчизняні дослідники здебільшого зосереджуються саме на діяльності ВОІВ, меншою мірою розкриваючи значення та наповнення її міжнародно-правового статусу.

Також цій проблематиці присвячені праці іноземних дослідників, зокрема: Крістофер Мей, Керолін Дір Біркбек, Ілеана Цитарісті, Елісон Даксбері, Нірмальї Сьям, Марго А. Беглі, Ігнатіо Де Кастро, Хайке Воллгаст, Сьюзі Франкель, Рут Л. Окедіджі, Філіп Ландолт та багато інших

Виклад основного матеріалу. ВОІВ є міжурядовою організацією та спеціалізованою установою ООН, що опікується питаннями заохочення та захисту інтелектуальної власності у всьому світі. Цим визначається її міжнародно-правовий статус. Але перш ніж перейти до безпосереднього розгляду, слід звернути увагу на ключові визначення, якими оперують в контексті правосуб'єктності міжнародної організації, та їх наповнення.

Як зазначає О.М. Шпакович, під міжнародно-правовим статусом міжнародної організації варто розуміти сукупність її суб'єктивних прав та обов'язків, що визначають її міжнародно-правове положення та є встановленими відповідно до норм міжнародного права [1, с. 56]. Це поняття

нерозривно пов'язане з міжнародною правосуб'єктністю міжнародної організації, адже в ньому вона отримує своє безпосереднє вираження.

Водночас А.В. Войцехівський наводить наступне визначення міжнародної правосуб'єктності: «Це якісна характеристика статусу суб'єкта міжнародних правовідносин, що виражає його здатність самостійно брати участь у цих правовідносинах, підпорядковуватися нормам міжнародного права, брати участь у їх створенні й володіти міжнародними правами та обов'язками» [2, с. 66]. Серед її головних, власне обов'язкових атрибутів він виділяє міжнародну правоздатність, дієздатність, деліктоздатність та участь у міжнародній правотворчості.

Для визначення правосуб'єктності ВОІВ слід звернутися до її установчих документів та ряду інших міжнародних договорів, що закріплюють статус як міжнародної організації та основи її діяльності.

Так, ВОІВ є міжнародною організацією, створеною на основі Конвенції про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності 1967 р., що відповідно є її установчим актом. У ньому визначені цілі організації, зокрема цьому присвячена ст. 3, де зазначено, що ВОІВ покликана сприяти захисту інтелектуальної власності в усьому світі шляхом співробітництва між державами та, де це доречно, у співпраці з будь-якою іншою міжнародною організацією; і здійснювати адміністрування існуючих Союзів щодо захисту прав інтелектуальної власності [3].

Варто відзначити, що у ст. 21 побіжно згадується про правонаступництво щодо Об'єднаних міжнародних бюро з охорони інтелектуальної власності – організації, утвореної урядом Швейцарії для адміністрування основних міжнародних договорів у сфері інтелектуальної власності – але фактично ВОІВ стала її наступницею подібно тому як ООН щодо Ліги Націй. Це положення мало більшою мірою технічний, перехідний характер, адже вказувало на те, що будь-яке посилання у Конвенції до моменту набрання нею чинності на Міжнародне бюро або на Генерального директора вважаються посиланнями на Об'єднане міжнародне бюро з охорони промислової, літературної та художньої власності (також відоме як Об'єднане міжнародне бюро з охорони інтелектуальної власності (BIRPI)) або його Директора відповідно. Також на правонаступництво вказує прийнята у той же час Стокгольмська редакція Бернської конвенції 1886 р., і підтверджена подальшими редакціями, де в п. 1 (а) ст. 24 зазначено, що адміністративні завдання Бернського Союзу виконує Міжнародне бюро ВОІВ є наступником Бюро Союзу, об'єднаного з Бюро Союзу, заснованого Паризькою конвенцією 1883 р. [4]

У цьому одна з особливостей її правосуб'єктності: вона є похідною не лише від волі держав, що укладали Конвенцію про заснування ВОІВ, але і з огляду на той доробок міжнародно-правового співробітництва, що був створений під егідою Об'єднаних бюро, функціонування Союзів, щодо яких адміністративні функції виконувала BIRPI. В розрізі діяльності вже ВОІВ це має вагомe значення, адже впливає на її компетенцію в розширювальному напрямку, збільшуючи обсяг її прав та обов'язків. А в ст. 4 Конвенції про заснування ВОІВ, присвяченій її функціям згадується, що організація виконує адміністративні завдання Паризького союзу, Спеціальних союзів, створених у зв'язку з цим Союзом, та Бернського союзу. Серед інших функцій: сприяння розробці заходів, що мають на меті ефективний захист інтелектуальної власності в усьому світі та гармонізацію національних законодавств в цій галузі; збирання та поширення інформації щодо захисту інтелектуальної власності, проведення та сприяння дослідженням у цій галузі з подальшою публікацією; змога брати на себе виконання або долучатися до виконання будь-якої іншої міжнародної угоди, спрямованої на сприяння захисту інтелектуальної власності; заохочення укладання міжнародних угод, спрямованих на сприяння захисту інтелектуальної власності; співпраця з державами, що потребують юридично-технічної допомоги в галузі інтелектуальної власності; та інші необхідні завдання [3]. Це становить широкий спектр її компетенції.

Власне міжнародна правоздатність міжнародної організації як важливий атрибут її правосуб'єктності полягає в здатності бути носієм міжнародних прав і обов'язків, приймати безпосередню участь у міжнародних відносинах, що як правило закріплюється в статуті чи установчому акті міжнародної організації. У п. 1 ст. 12 Конвенції про заснування ВОІВ «Правоздатність; Привілеї та імунітети» зазначається, що «Організація користується на території кожної держави-члена, відповідно до законодавства цієї держави, такою правоздатністю, яка може бути необхідною для досягнення цілей Організації та для здійснення її функцій» [3].

Прикладом прав, якими наділена ВОІВ, є право на привілеї та імунітети. Зокрема відповідно до Угоди про штаб-квартиру з урядом Швейцарської конфедерації ВОІВ користується тими

іmunітетами та привілеями, що зазвичай надаються міжнародним організаціям. Тобто все те, що потрібно для нормального та ефективного виконання нею своїх завдань. Ст. 4 цієї Угоди визначає недоторканність, що надається приміщенням та земельній ділянці, де вони знаходяться, що використовуються в цілях організації. Жоден агент швейцарських державних органів не може входити туди без прямої згоди організації [5]. Недоторканність надається також архівам та документам ВОІВ. Загалом же мова йде про типові дипломатичні привілеї та іmunітети, властиві для міжнародних організацій та їх посадових осіб, серед яких фіскальні звільнення, свобода зносин тощо.

Іншим важливим атрибутом міжнародного-правового статусу ВОІВ є міжнародна дієздатність, що означає здатність своїми діями набувати суб'єктивних прав і обов'язків. Найкраще вона розкривається у можливості укладати міжнародні договори, адже згідно з ними суб'єкт отримує певні права і бере на себе відповідні зобов'язання. Вже згадувана Угода про штаб-квартиру є підтвердженням того. Власне Конвенція про заснування ВОІВ передбачає в п. 2 ст. 12 «Правоздатність; Привілеї та іmunітети», що «Організація укладає угоду про штаб-квартиру зі Швейцарською Конфедерацією та з будь-якою іншою державою, в якій згодом може бути розташована штаб-квартира» [3]. Важливо те, що у цій ж статті мова йде про повноваження ВОІВ укладати двосторонні або багатосторонні угоди з іншими державами-членами з метою надання організації, її посадовим особам та представникам усіх держав-членів таких привілеїв та іmunітетів, що можуть бути необхідними під час здійснення покладених на них функцій.

Також установчим актом ВОІВ у ст. 13 передбачено, що вона може встановлювати відносини, співпрацювати і відповідно підписувати договори з іншими міжурядовими організаціями. Укладає подібну угоду Генеральний директор ВОІВ, маючи погодження від Координаційного комітету.

Саме реалізуючи це положення, у 1974 р. ВОІВ уклала угоду, що стала новим визначальним етапом в її міжнародно-правовому статусі. Мова йде про Угоду між Організацією Об'єднаних Націй та Всесвітньою організацією інтелектуальної власності, згідно з якою ВОІВ отримала статус спеціалізованої установи ООН. Преамбула цього договору містить посилання до вже згаданої ст. 13 Конвенції про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності 1967 р. та ст. 57 Статуту ООН, слугуючи вказівкою на повноваження цих міжнародних організацій укладати угоди. Відтак це є безпосереднім прикладом поєднання міжнародної правоздатності та дієздатності і виявом правосуб'єктності міжурядової організації на практиці, а не лише в теорії.

Відповідно до цієї Угоди ООН та ВОІВ взяли на себе взаємні зобов'язання щодо надання інформаційної та технічної співпраці у галузі права інтелектуальної власності, породжуючи відповідні права. Крім того, ВОІВ взяла на себе зобов'язання надавати рекомендації ООН згідно положень її Статуту, зокрема цілей, викладених у ст. 55, що стосуються сприяння економічному та соціальному прогресу, розвитку, вирішення міжнародних проблем у економічній, соціальній галузі, галузі охорони здоров'я, співпраці в питаннях культури та освіти, підкреслюючи обов'язок звітувати перед ООН про дії, вжиті самою ВОІВ або її членами для виконання таких рекомендацій, або про інші результати їх розгляду [6]. Цей договір в цілому закріпив офіційний мандат ВОІВ на розробку міжнародної політики в галузі інтелектуальної власності, а також визначив напрямки співробітництва, координації та взаємодопомоги між цими організаціями, беручи до уваги те, що інтелектуальна власність є одним з ключовим і важливих факторів для покращення соціально-економічного розвитку людства, дотримання балансу між інтересами найменш розвинутих країн у доступі до надбань інтелектуальної власності та її захисту від зловживань і порушень.

Ще одним важливим міжнародним договором в розрізі міжнародної співпраці в питаннях інтелектуальної власності стала Угода про співробітництво між Всесвітньою організацією інтелектуальної власності та Світовою організацією торгівлі 1995 р. З охопленням ГАТТ, а потім СОТ питань, пов'язаних з регулюванням та захистом прав інтелектуальної власності, ВОІВ перестала бути монополістом у цій царині. Утім організації пішли не шляхом конкуренції, а налагодження доволі тісного співробітництва, що засвідчує Угода 1995 р. між ними.

Варто відзначити, що міжнародна дієздатність – це не лише про укладення організацією угод, хоч слугує одним з найбільш показових її виявів, а загалом про здатність своїми діями самостійно реалізовувати, виконувати покладені на неї функції та завдання відповідно до установчих документів. Наприклад, виконуючи вже згадану функцію заохочення укладення міжнародних угод у сфері права інтелектуальної власності, під егідою ВОІВ (але не самою нею) було укладено ряд важливих міжнародних договорів, серед яких можна згадати: Страсбурзьку угоду щодо міжнародної патентної класифікації (1971 р.), Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності

сті про авторське право 1996 р., Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми 1996 р., Сінгапурський договір про право товарних знаків 2006 р. тощо.

Іншим атрибутом міжнародно-правового статусу міжнародної організації є її деліктоздатність, що становить вагомий складову дієздатності, але вже з огляду на протиправну поведінку. Так, деліктоздатність означає здатність нести відповідальність за порушення, невиконання взятих на себе зобов'язань. Конвенція про заснування ВОІВ не згадує про відповідальність організації, але тут нам в нагоді стає ст. 1 Угоди між ООН та ВОІВ, в якій визначено, що ВОІВ є відповідальною за вжиття належних заходів відповідно до свого основного документа, договорів та угод, що здійснюються нею, зокрема, для сприяння творчій інтелектуальній діяльності та для сприяння передачі технологій, пов'язаних з промисловою власністю, країнам, що розвиваються, з метою прискорення економічного, соціального та культурного розвитку, з урахуванням компетенції та відповідальності Організації Об'єднаних Націй та її органів [6]. Саме Угода з ООН формально закріпила норму, котра відсилає нас до наявності відповідальності у ВОІВ.

При цьому норми щодо відповідальності міжнародних організацій попри активні спроби кодифікації на початку ХХІ ст. так і не набули договірної вираженості, а тому лишаються існувати лише у вигляді міжнародних звичаїв. Це певною мірою ускладнює їх застосування. А на ділі норми щодо міжнародно-правової відповідальності не застосовувалися щодо ВОІВ, а тому це питання лишається в теоретичній площині.

Надзвичайно вагомим фактором підтвердження статусу суб'єкта міжнародного права для міжнародної організації виступає здатність брати участь у правотворчому процесі і відповідно створювати норми міжнародного права. Для ВОІВ характерна як опосередкована, так і безпосередня правотворчість. Перша пов'язана з участю в розробці міжнародних договорів у сфері інтелектуальної власності. ВОІВ має значну кількість комітетів та робочих груп, котрі виступають ініціаторами створення угоди щодо певного аспекту права інтелектуальної власності, котрий потребує охоплення міжнародно-правовим регулюванням, перегляду та оновлення, гармонізації і т.п. У цьому напрямку ВОІВ веде постійну і плідну роботу, адже до прикладу в 2024 р. під її егідою було розроблено і прийнято два міжнародні договори: Ер-Ріадський договір про закони щодо промислових зразків 2024 р., та Договір ВОІВ про інтелектуальну власність, генетичні ресурси та пов'язані з ними традиційні знання 2024 р. (Договір GRATK). Наразі вони ще набули чинності.

Безпосередня правотворчість ВОІВ пов'язана з актами, що приймаються органами організації. У цьому контексті важливо розуміти їхню юридичну силу. Тут варто говорити про юридично обов'язкові акти, це здебільшого рішення бюджетного, фінансового, адміністративного та кадрового характеру, і ті, що хоч мають рекомендаційний характер, але становлять так зване «м'яке право», що отримує широке визнання та застосування на практиці попри свою необов'язкову силу.

Прикладом першої категорії актів можна назвати Положення і правила про персонал Міжнародного бюро ВОІВ. Це суто внутрішньорганізаційний документ, що регулює трудові відносини між організацією та її службовцями, але відповідно має юридично обов'язкову силу. Згідно з цим Положенням передбачена і дисциплінарна відповідальність для персоналу за дії, що суперечать правилам організації, службовим обов'язкам чи етичним нормам.

Тоді як найбільш відомим прикладом м'якого права ВОІВ слід виділити її стандарти. Вони є втіленням постійного прогресивного розвитку галузі права інтелектуальної власності і покликані допомогти національним відомствам інтелектуальної власності полегшити та покращити управління даною галуззю, сприяючи таким чином гармонізації та уніфікації її норм. Наразі їх налічується понад 50. Стандарти розробляються та приймаються в рамках спеціального Комітету по стандартам (КСВ), охоплюючи питання патентів, товарних знаків та промислових зразків, а також стосуються питання розповсюдження даних. При цьому стандарти як правило тісно пов'язані один з одним і містять посилання на ту чи іншу рекомендацію. Держави-члени ВОІВ через свої національні відомства потім імплементують відповідні стандарти в своє законодавство повністю або частково. На прикладі стандарту № 91 «Рекомендації щодо цифрових тривимірних (3D) моделей та 3D зображень» прийнятого в 2021 та переглянутого в 2024 р. можна побачити, що це є акт м'якої сили. Так, серед 22 країн, що взяли участь в опитуванні щодо впровадження стандарту ВОІВ ST.91 6 країн частково впровадили його у своїй роботі, а 2 країни повністю [7].

Висновки. ВОІВ є провідною міжнародною міждержавною організацією та спеціалізованою установою ООН, що опікується питаннями інтелектуальної власності. Її статус як суб'єкта між-

народного права підтверджено її установчим актом – Конвенцією про заснування 1967 р., а також іншими угодами, зокрема Угодою між ООН та ВОІВ, Угодою про штаб-квартиру. Власне статус спеціалізованої установи ООН, набутий у 1974 р., надає ВОІВ посиленій міжнародний авторитет, що додатково збільшує її функціональні можливості.

Загалом же вона наділена досить широкою міжнародною правоздатністю та дієздатністю, що в поєднанні дозволяють їй здійснювати ефективну діяльність, сприяючи прогресивному розвитку галузі інтелектуальної власності. Важливо при цьому зважати на факт правонаступництва ВОІВ щодо Об'єднаних міжнародних бюро з охорони інтелектуальної власності, що посилює її роль в регулюванні інтелектуальної власності, розширює компетенцію, адже вона здійснює адміністрування ключових міжнародних союзів в даній сфері.

Також ВОІВ має деліктоздатність, що підтверджено Угодою між ООН та ВОІВ і загальними принципами міжнародного права, формуючи передумови для потенційної відповідальності організації у разі порушення міжнародно-правових зобов'язань. А правотворчість ВОІВ як вагомий атрибут її правосуб'єктності заслуговує окремої уваги, будучи надзвичайно багатою. Вона знаходить і опосередкований і безпосередній вияв, що виступає цінним надбанням права інтелектуальної власності у формі міжнародних договорів, укладених під її егідою, у формі актів внутрішнього характеру і так званого «м'якого права», передусім її стандартів.

Тому ВОІВ є не лише інституційно оформленою міжурядовою організацією з чітко визначеним функціоналом, а й активно діючим суб'єктом міжнародного права, який відіграє провідну роль у формуванні, підтримці та розвитку міжнародної системи охорони інтелектуальної власності. Дослідження її правосуб'єктності та міжнародно-правового статусу є важливою базою для кращого розуміння її діяльності, досягнень у сфері інтелектуальної власності та загалом розуміння сутності міжнародних організацій у системі міжнародних відносин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Шпакович О.М. Право міжнародних організацій. Курс лекцій. Київ, 2010. 129 с.
2. Войціховський А.В. Міжнародне право: підручник; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 544 с.
3. Convention establishing the World Intellectual Property Organization : convention; United Nations, New York, 1967. United Nations Treaty Series. Vol. 828-I-11846 / United Nations. URL: <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%20828/volume-828-I-11846-English.pdf> (дата звернення: 18.08.2025).
4. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів: конвенція; ВО інтелектуальної власності від 24.07.1971. База даних “Законодавство України”. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051#Text (дата звернення: 18.08.2025).
5. Headquarters Agreement. World Intellectual Property Organization. Geneva, 1970. URL: https://www.wipo.int/edocs/mdocs/govbody/en/wo_cc_i/wo_cc_i_6.pdf (дата звернення: 18.08.2025).
6. Agreement between the United Nations and the World Intellectual Property Organization : agreement; United Nations, New York, 1974. United Nations Treaty Series. Vol. 973-I-14153 / United Nations. URL: <https://www.wipo.int/wipolex/en/text/305623> (дата звернення: 18.08.2025).
7. Survey on the Implementation of WIPO Standard ST.91. World Intellectual Property Organization. – Geneva, 2024. URL: <https://www.wipo.int/en/web/standards/surveys/st91-implementation/collated> (дата звернення: 18.08.2025).